

vuitanta anys de mossèn camil geis

per
R. GUARDIOLA i ROVIRA

L'obra menys coneguda de mossèn —sempre mossèn— Camil Geis ben probablement que sigui el disc «Música i paraula» que el grup d'amics seus edità l'onze de setembre de 1977, a Sabadell, aplegant poemes cantats i recitats tots de la ploma de mossèn Camil, que els acompanyà interpretant-los al «seu orgue» de la Parròquia Arxiprestal de Sant Feliu, d'on és organista fa cinquanta anys. Aquest disc ens posa de manifest, amb tota la manifestació que la inspirada música suggereix, l'entera personalitat de mossèn Camil Geis: sacerdot, músic i poeta. En tots tres aspectes ha excel·lit, i bon testimoni n'han estat els actes, acords i publicacions de Sabadell que ha aprofitat totes les ocasions de la llarga vida de mossèn Camil per a honorar-lo i divulgar la seva obra, especialment en les **Noces d'Or** sacerdotals i en complir els vuitanta anys. Els seus llibres —prosa i vers— s'han editat i exhaurits, diverses vegades, i constitueixen un bon nombre de volums.

La nostra **Revista de Girona** compta amb la seva col·laboració des del seu començament i la seva secció «Els que he trobat pel camí», la segueix incansablement des de fa vint-i-tres anys, havent tractat d'una manera personal les grans figures de la llengua catalana, i de la música, política i església.

Revista de Girona el vol recordar en els seus vuitanta anys, i, ara, amb l'emoció de saber que no pot escriure i que les seves mans s'han de mantenir inactives durant un possible període de cinquanta dies. La notícia ens ha colpit, arribada de segona mà i amb l'obscuritat de les seves causes.

En el primer article de la seva secció, mossèn Camil que ens deia que serien unes memòries escrites en tercera persona, s'obria amb una proclamació del seu origen:

«Entrava a Girona pel Portal de França». Mossèn Geis era del Pont Major i arribava a Girona pel barri de Pedret i de Sant Pere, o sia, travessant la muralla per la porta que ell esmenta, en dir que era un gironí d'extramurs, ja que havia nascut a la casa número 87 del Pont Major, prop de les monges d'aquell barri.

Va néixer el 7 de febrer de 1902, l'any en què morí Jacint Verdaguer i nasqueren Octavi Saltor, Fages de Climent, Rovira i Artigues i Francesc de B. Lladó.

Sembla que la seva àvia, Jerònima, portava la darrera caputxa que es veié per Girona. Morí quasi centenària.

Els seus pares foren Ramon Geis i Homs i Maria Parragueras i Martí, família senzilla i humil. La mare morí als 87 anys, a la llar del poeta, en la nit de les Noces d'Argent Sacerdotals que mossèn Camil, que les va celebrar amb una missa a l'habitació de la moribunda. En tranyable moment. Els seus amics l'homenatjaren amb la noble edició del seu poema «Veni Creator», i ell edità «Poemes Eucarístics».

De petit passà temporades a Puigpardines, on el seu oncle era el rector i li dóna les primeres lliçons de llatí. Era mossèn Joan Geis. Un altre sacerdot que ell admirà era el «capellà del Pont», mossèn Pere Rabat.

La seva primera professora fou la germana Dolors Morató, del convent de les Dominiques del Pont Major, que educà els pàrvuls de moltes generacions.

Les aptituds literàries de Mossèn Camil tenen el seu primer graó en la revista del barri, anomenada «L'escó», que va donar el nom a un cafè del carrer, i es va domiciliar a casa la família Geis. Aleshores estudiava al seminari de Girona, com extern, cosa molt corrent a l'època aquella, i va freqüentar les penyes literàries i musicals de la ciutat, participant en concursos i certàmens literaris. L'any 1920 fou guardonat amb la Flor Natural dels Jocs Florals convocats pel grup juvenil «L'Orgue del dissabte». També fou premiat als Jocs Florals de Caldes de Malavella. La Congregació Mariana del Seminari ajudà la seva afecció literària.

Tot estudiant al Seminari de Girona, també es dedicà a aprendre música. Els seus professors foren mossèn Miquel Dalmau (Solfeig), en To-

màs Mollera (Piano) i Josep Baró i Güell (Harmonia), i —després a Barcelona— estudis d'orgue i composició sota el mestratge de Sancho Marraco, Barberà i mossèn Colomer.

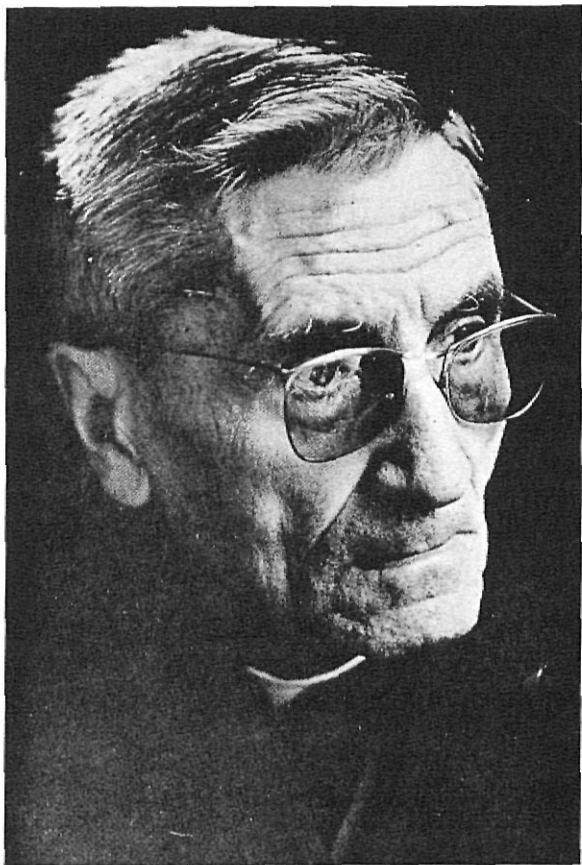
Va cantar missa, en les Tèmpores de la Santíssima Trinitat de l'any 1925, a l'església de la Mare de Déu de la Pietat del Pont Major, predicant mossèn Salvador Riera i Pau, germà d'aquell metge Agustí Riera i Pau, (un dels quatre consellers de la Mancomunitat presidida per Prat de la Riba. Ho era junt amb els altres tres en qualitat de presidents de les Diputacions Provincials Mancomunades), assassinat en la revolució de 1936, i que facilitava la seva valuosa biblioteca a l'atenció de mossèn Camil. Mossèn Geis arribava al sacerdoci especialitzat en literatura i música, ampliat aquests a Barcelona. Durant dos anys estigué a la parròquia de Sant Feliu de Guíxols cuidant de la part musical, i hi fundà una Schola Cantorum. Ací coincidí amb mossèn Lambert Font, vicari ja arrelat a Sant Feliu quan hi arribà mossèn Camil, i que s'interferia en tota l'actuació musical de mossèn Geis, amb la callada del Rector Mn. Angel Dalmau (al que tenia acovardit). Mn. Camil no ho pogué resistir. El seu caràcter no s'avenia amb el d'aquest, evidentment molt diferents, i oposats. Per això se n'anà a la Cellera per no posar-s'hi malalt, i guanyà les oposicions al càrrec d'organista —mestre de capella de la Parròquia Arxiprestal de Sant Feliu de Sabadell—, el 1929, on li fou adjudicat un benefici de l'antiga Comunitat de Preversos. Amb l'interregne de la guerra civil que hagué de fugir, encara exerceix a Sabadell, malgrat que ara —durant una temporada— amb les mans inservibles per l'orgue i per res.

Quan estudiava música a Barcelona actuà de vicari en una parròquia incipient, la de la Mare de Déu de Montserrat del Guinardó.

Després va anar a Sant Feliu de Guíxols.

A la Cellera hi estigué com a beneficiat-organista de la Parròquia. A aquest càrrec eclesiàstic l'Ajuntament hi afegí el civil de professor de música municipal amb l'obligació d'ensenyar gratuïtament música als escolars que ho demanessin. Allà hi dirigí el «Cor Rossinyol de Salas» i la «Secció Dramàtica» del Sindicat Agrícola. Hi residí dos anys. S'hi sentia molt bé però desitjava horitzons més oberts a les seves possibilitats i per això es decidí a prendre part en unes oposicions per al càrrec d'organista a Sabadell.

A Sabadell ha esdevingut un dels prohoms. Estimat i cercat, ha col·laborat amb tot el què ha pogut. Des de les celebracions familiars, on s'ha procurat comptar amb ell, fins a la seva destacada col·laboració amb les Festes d'Homeatge a la Vellesa. Ha estat professor, consiliari; Vocal del Patronat de la Fundació de l'Hospital de la Salut i de la Casa de Beneficència; de

Mn. Camil Geis

l'Acadèmia Catòlica i de moltes altres activitats, commemoracions i actes, que, lluny de Sabadell, jo no conec.

Sabadell ha calat profundament en el ser i la vida de mossèn Camil Geis. Recordo que en un discurs, em sembla que de Jocs Florals, digué: «Gironí per naixement, i sabadellenc per la gràcia...».

Deixà Sabadell els tres anys de contesa ominosa (1936-39) i arribà a Lió col·locant-se d'organista suplent a la Parròquia «Sant Bonaventura» del mateix Lió. Cursà estudis de Filologia romànica a la Facultat catòlica de Lletres d'aquella capital. Allà escrigué «L'enfer sur la terre et Dieu partout», que li prologà Pierre l'Ermite.

L'únic secret del seu triomf a Sabadell, és la seva persona bondadosa que ha merescut que el sacerdot fos respectat per tots, que el poeta notabilíssim comptés amb molts amics, i, que ha treballat per a Sabadell.

En qualitat d'Organista —mestre de Capella de Sant Feliu de Sabadell, no hi faltà mai. Ha dirigit la capella Polifònica que ja trobà establerta. Fundà l'escolania parroquial. Quan després del Concili (mal digerit) va començar el cant modern i de gust molt indiscutible, l'Escolania va morir. La Capella Polifònica continua cantant en les diades de Nadal i Pasqua.

Com a sacerdot mossèn Camil ultra l'actuació ordinària a la parròquia (missa, confessions...) es dedicà a assistència espiritual a malalts, casaments, bateigs... (que se li anà multiplicant al llarg dels anys, tant per seves condicions personals, com per la minva de personal eclesíastic). Fou Consiliari de l'Aspirantat Femení d'Acció Catòlica. Religió a les Escoles: Consiliari i Professor a l'Escola Industrial d'Arts i Oficis; Assessor Religiós i Professor de l'Institut Laboral Fernando Casabancas, per nomenament del Ministeri d'Educació, inaugurant-lo el ministre Ruiz Giménez. Consiliari i Professor a l'«Acadèmia Miralles» i professor de l'Escola d'Assistents socials».

Aquesta activitat li suposà una notable experiència pedagògica. Per a cada escola s'havia anat fent uns apunts especials. Treballava a consciència, marcant la diferència amb les escoles actuals quant a la qüestió religiosa. És una tenca que entristeix a Mn. Camil.

Mn. Geis ha treballat molt, i sempre administrà el temps per no deixar les seves activitats literàries i musicals. És el testimoni d'una època. És el darrer d'una Comunitat parroquial, que eren vuit beneficiats. Avui hi ha Rector, vicari i organista.

Val a parlar del seu testimoni sacerdotal, i per discreció, no l'aprofundiré, malgrat que hi hauria molt a dir i hi trobaríem molta exemplaritat. Aquest home místic i suau, dolç de tracte i tan clar d'idees com ferm en les seves convic-

cions, és senzill i prolífic com a sacerdot, com a músic i com a poeta. És un espill fabulós —en activa o per passiva, com a subjecte o com a fons— per estudiar-hi les vicissituds que hem sofert aquest segle —segurament que també hem gaudit, però la sofrença importa sempre— i veure com les seves experiències i peripècies són resoltes amb gran dignitat, que —per això— el sacerdot-poeta té tanta veneració a Sabadell.

En la seva vida hi trobeu la Fe, la Pàtria i l'Amor, —amb majúscula— treballades amb les seves qualitats de poeta. La Fe posada a prova per uns i altres, i manifestada inclús (anys finals de la República) quan guanyar un premi als Jocs Florals i recollir-lo amb sotana resultava quasi una heroïcitat. La Pàtria, que sempre ha tingut la seva atenció i que va haver d'estimar de lluny —fugint de la persecució i aïllat dels dos bàndols en lluita— en la nostra sagnant, ferotge, guerra civil.

Impensadament, un home de notable discreció, i amb posat tímid, escàs de forces per lluitar, lluitaria per sobreviure de la terrible tragèdia de la seva Pàtria. Els temps s'havien posat molt difícils, i ell que no havia molestat a ningú, com que era sacerdot, estava amenaçat de mort i va haver de fubir. Si arribava a França la seva vida no perillaria. I arribà a Lió.

Les esglésies franceses estaven més buides que les nostres. A més s'hi trobà molt sol. No podia enviar notícies, ni rebre'n. Patia pels amics, pels feligresos, pels companys, per la família per la Pàtria. Aquell odi revolucionari contra la Religió, amb la crema generalitzada d'esglésies i ermites i la persecució a les persones, el sublimà com a poeta, el despullà de tot interès polític, i l'explicà com un retaule. Escrigué «L'enfer sur la terre et Dieu partout». Sobretot, Déu. En aquella època —com sempre, però com mai— La Fe, l'Esperança i la Caritat, el sostenien. Aquell exili fou inacabable. Mn. Geis estava bé, res no li mancava, fins estudiava amb tranquil·litat, però se'l veia seriós, preocupat, trist, només amable, sempre sofrint. Era la tragèdia de casa. Quina prova!

Per això tornà més sublimat. No entenia aquells entusiasmes de la victòria. Estava content de tornar, però semblava que parlava un altre llenguatge.

En esclatar la revolució del juliol del 36 també hagué de fugir de Sabadell com un malfactor, perquè els sacerdots eren cercats pels comitès antifeixistes que els assassinaven sense cap tràmit. S'amagà a Barcelona, refugiat a casa d'uns amics, durant llargs mesos. Unes de les poquíssimes persones amb qui prengué contacte fou amb el seu entranyable amic, mossèn Ramon Garriga i Boixader, «l'Ermità de Samalús», —també amagat—, al qual féu companyia amb el cor encongit, la fe vibrant i l'esperança que passés aquell malson.

Mossèn Geis vist per Emili Hierro.

Un bon dia —exposant-se i amb certa tremolor— pogué completar la seva fugida passant la frontera. Fou quan actuà d'organista a Saint Bonaventure de Lió.

L'any 1933, en els Jocs Florals commemoratius de la Renaixença havia obtingut el premi de la Viola, al costat de Josep Carner (Flor Natural), i de Guillem Colom (Englantina), com el 1968 seria guardonat amb el Premi Ciutat de Barcelona obra «Bestiari Hagiogràfic».

A l'exili escriví «L'Infern a la terra i Déu per tot», pàgines «carregades de vivències», revestides de filigranes de lirisme», en una petita cambra de l'acollidor «Presbytère», de Lió, al carrer de la República, 26, «encara trèmul de l'impacte que (li) havia deixat l'holocaust del qual acabava d'evadir(-se)».

Treballant, com sempre, obtingué pels seus estudis superiors de llengua i literatura francesa la «Carta d'Auditeur» a la Facultat Catòlica de Lletres. I com un dels exercicis va traduir el seu llibre al francès: «L'enfern sur la terre...», que li prologà Pierre l'Ermite. Mn. Camil Geis digué que les seves pàgines s'havien escrit amb tinta barrejada amb llàgrimes.

Al retorn a casa no li fou possible la publicació del llibre perquè estava escrit en català, però malgrat aquesta prohibició li fou autoritzada la publicació de «Rosa Mística», que com cull la «Gran Enciclopèdia Catalana», fou «el primer llibre català autoritzat després de la guerra civil, publicat l'any 1942».

Amb la seva suavitat —vestida d'intencionada ingenuïtat— féu el que pogué pel català als Jocs Florals, per les seves intervencions (discursos de gràcies, conferències, commemoracions) en la nostra llengua i per satisfacció de la gent del país.

En aquest aspecte hi ha un risc i divertit anecdotari. Aquesta posició li mereixé moltes simpaties i augmentà el seu prestigi a la ciutat de Sabadell.

Un dia anant amb el P. Anton M.^o de Barcelona, cap al Convent dels Caputxins, sortint d'un acte tempestuós, el frare digué a Mossèn Camil amb el seu característic somriure: «No em sé avenir de la vostra calma, de la vostra serenitat anglosaxona...». I se'ls apropà un senyor, brandant una botella de xampany, tot dient amb veu altissonant: «Pare Anton! Perquè la Comunitat de Caputxins pugui brindar per aquest senyor!».

Si això perfila la figura de mossèn Camil, cal dir que com persones com ell han estat arraconades per una ona d'arrauxats, moltes vegades literàriament grisos.

És semblant al que ha succeït amb el sacerdot, quan diu: «...avui ho som tots de silenciats els capellans que no desbarrem, tant si renunciem al Mn. com no. Tant per tant jo no hi renuncio, encara que sigui l'únic».

Les seves relacions amb Montserrat foren clares i amicals. A l'acabament de la guerra civil, a Montserrat es distribuïa una estampeta de la Verge, amb una poesia de Mn. Camil Geis: «A Santa Maria de Montserrat», que eren tres quartetes, amb el mèrit d'ésser escrites en català i llegir-se igualment en castellà.

La seva vida sempre és tranquil·la, sense molestar, sense ambicions, amb amistats sinceres, amb claredat de conceptes per a comprendre totes les situacions i totes les injustícies. L'equilibri de la veritat és el seu nord, la seva constant guia, que a vegades el fa patir. I fa comprendre l'Amor. Aquest amor a Déu que ha sublimat la seva vida. L'Amor a la Verge, l'amor a la família que tant ha practicat, tant ha ensenyat al llarg del seu incansable ministeri i en la benedicció de novells esposos, tota vegada que ha estat molt requerit precisament per l'encert de les seves paraules al peu de l'altar. Tota la seva obra és un testimoni, junt amb la qualitat literària i la inspiració d'un gran poeta.

És digne de ser conegut el seu desvetllament per la família. Seria d'interès reproduir fragments de les seves cartes de condol quan s'ha produït la mort d'algún parent, del qual n'ha escrit un aiguafort en el qual ha condensat els seus records, les virtuts, la seva estima pel desaparegut, oferint a la família pàgines de consol per guardar i rellegir.